

tentoonstelling migratie

Voetstappen wissen

De nieuwe tentoonstelling bij Marres in Maastricht is een pijnlijke variant op de vorige. Ging het toen over toerisme, een vrijwillige en tijdelijke verhuizing, nu gaat het (tot 27 november) over migratie. Gedwongen en waarschijnlijk voorgoed.

PETER JANSSEN

H

et lijkt wel of je op een treinstation staat of in de hal van een vliegveld, ongeduldig wachtend. Bij Marres word je begroet door zo'n ratelend bord waarop je doorgaans aankomst- en vertrektijden ziet. De Indiase kunstenaar Shilpa Gupta gebruikt iets soortgelijks voor snel wisselende teksten. Soms leesbaar, soms lijkt het eventjes wartaal: *a wniodw opens*. Ze gaan over van alles, maar ze gaan vooral over identiteit.

Het is fascinerend wat de samenstellers van deze tentoonstelling, Laura Mudde en Claire van Els, hebben bijeengebracht aan beelden die refereren aan identiteit in een wereld die constant in beweging is.

**De video
'Tracking
Happiness' van
Mircea Cantor.
(Gert Jan van
Rooij)**

Bezemdans

Een bloedmooie video van Mircea Cantor laat zeven in het wit geklede vrouwen zien, die in een kring achter elkaar over wit zand lopen en elkaars voetstappen uitvegen. De sfeer is een beetje die van het treurige chanson *Les feuilles mortes*, waarin de zee op het strand de voetstappen wist van geliefden die door het leven uit elkaar zijn gerukt. De rituele bezemdans schijnt te gaan over het zoeken van geluk en de vraag of iemand je daarbij de weg kan wijzen. Maar dat iemand je sporen wist, is natuurlijk ook zo al een dramatisch beeld.

Nog zo'n intrigerende video is die van Anca Benera en Arnold Es-tefan. De Hongaarse overgrootouders van Estefan moesten vluchten voor het Rode Leger en emigreerden naar het westen. Ieder familielid nam een meubelstuk uit de woonkamer mee, alsof dat zekerheid zou bieden voor een hereniging. Maar die volgt niet. Estefan en Benera weten nog drie stoelen op te sporen. In hun video zie je hoe ze die stoelen net zo lang met grof schuurpapier bewerken tot er niets van overblijft dan een hoop schuursel. Daar maken ze 'zaagselbrood' van, wat een gebruikelijk maal schijnt te zijn geweest in de oorlog. Hoe treurig wil je het hebben? De video wordt op de vloer geprojecteerd, binnen een ring van zaagsel.

In een andere video ontrafelen beide kunstenaars de vlaggen van de landen waar ze een binding mee hebben. Ze brengen de stof terug tot bolletjes garen. In die vorm betekent het niets meer, terwijl de vlaggen nog verwezen naar identiteit.

Een maquette van Tudor Bratu laat zien wat landen doen die mensen met een andere identiteit willen weren. Ze plaatsen hekken en muren aan de grens. De

maquette lijkt zowel naar het voormalige IJzeren Gordijn te verwijzen als naar recentere versperringen als de Palestijns-Israëlische en de Amerikaans-Mexicaanse muur en het hek tussen Turkije en Griekenland.

Speciaal voor de tentoonstelling hebben Ingrid Hapke en Wouter Osterholt de video *Buurtwacht* gemaakt. Ze doorkruisen de Maastrichtse wijk Limmel en projecteren daarbij een mythisch dier op de gevels. Aanleiding is een tijdelijk asielzoekerscentrum in de wijk. Het dier is een gevleugelde stier met een mensenhoofd en het was vroeger de poortwachter van een paleis in Irak. Twee van deze beelden 'bewaken' ook de ingang van een mergelgroeve net buiten Maastricht. Ze zijn daar ooit uitgehouwen door jezuïeten. Hapke en Osterholt hebben de beelden gescand en er een animatie van gemaakt. Door die te projecteren op de gevels in Limmel beschermen ze - symbolisch uiteraard - zowel de oorspronkelijke bewoners als de nieuwkomers, voornamelijk vluchtelingen uit Irak en Syrië. De kunstenaars zijn door hun opzienbarende act in gesprek geraakt met bewoners over de komst van vluchtelingen in de wijk en over manieren om met elkaar om te gaan. En dat was net de bedoeling.

Woningbouw

In een van de zalen van Marres zie je een muur van een vakwerkwoning. Ze is gemaakt door Róza El-Hassan. Zij heeft zich verdiept in woningbouw waarbij alleen gebruik wordt gemaakt van natuurlijke materialen uit de omgeving. Op die manier kunnen mensen goedkoop en milieuvriendelijk een huis bouwen. In Marres gebruikte ze materialen als stenen, hout, leem, zoals hier vroeger normaal was bij vakwerkhuisen. Net als dierlijke mest. De stank is inmiddels weggetrokken.

Meer info op www.marres.org